

Seniorky: Chudoba jako důsledek péče a celoživotních genderových nerovností

Konec skřítko
CHUDOBY

A ALTERNATIVA
50+

Víte, že 9 z 10 seniorů pod hranicí chudoby jsou ženy?

Česká republika
je evropskou zemí
s nejvyšším podílem žen
mezi seniory,
kteří žijí v chudobě.

10 505Kč

12 517Kč

19 %

Poměrný rozdíl mezi nově přiznanými důchody žen a mužů za rok 2013 (ČSÚ)

Lze předpokládat, že se tyto rozdíly mezi důchody mužů a žen v České republice budou nadále v blízké budoucnosti značně prohlubovat. K tomuto prohlubování bude docházet především s narůstajícím počtem důchodců a důchodkyň, jejichž výše důchodu je velmi ovlivněna výší osobního vyměřovacího základu a stále relativně vysokým počtem předčasných odchodů do důchodu, které zásadním způsobem nevratně snižují výši vypláceného důchodu. Statistiky zřetelně ukazují, že se od roku 2000 nůžky genderové nerovnosti výše důchodů stále rozevírají.

Nerovnost ve výši důchodů u žen a mužů není způsobena pouze genderovým platovým rozdílem, který je v České republice okolo 22 %, což je jedno z nejvyšších čísel v EU (průměr EU 16,4 %). Jsou to právě ženy, které se nejčastěji ujímají péče o potomky či o osoby blízké. **Znevýhodnění žen na pracovním trhu z důvodu poskytování péče se projevuje nižšími příjmy v zaměstnání a posléze i v důchodu.** V roce 2014 celkem 17 177 žen pobíralo starobní důchod nižší než 5000 Kč měsíčně; u mužů to bylo 7 366 důchodců (ČSSZ, 2014).

Ženy mnohem častěji pracují na zkrácené úvazky a celkově je u žen zaznamenána větší míra nezaměstnanosti. Ženy mají také ztížený návrat do zaměstnání po rodičovské dovolené. I diskriminace lidí nad padesát let se specificky dotýká žen. Situace na trhu práce není v posledních letech lidem v předdůchodovém věku nakloněna. Právě ztráta zaměstnání a velmi ztížená možnost si nějaké nové najít, bývá až ve 40 % důvodem k odchodu do předčasného důchodu.

V České republice bylo podle dat evropského šetření SILC 2013 více než 708 tisíc domácností osamělých žen, více než polovina těchto domácností jsou domácnosti seniorek. Vzhledem k demografickému stárnutí populace bude toto číslo narůstat. Náklady na bydlení tvoří podstatnou část výdajů osaměle žijících seniorek, **dochází často k nutnosti šetřit na tak důležitých věcech, jako jsou kvalitní potraviny nebo lékařská péče a léky.** Domovy pro seniory jsou pro část osamělých seniorek finančně nákladné a často také nejsou dostupné v potřebné lokalitě. Tento fakt může vést k segregaci a odloučení od rodiny, což má negativní vliv mimo jiné na psychiku a kvalitu života seniorek a seniorů. **Připravovaný zákon o sociálním bydlení je proto důležitou součástí zlepšení situace.**

Problémy:

- Seniorky v ohrožení chudobou
- Rozdíl ve výši důchodů mužů a žen
- Nízké důchodové příjmy osob, které se v produktivním věku věnovaly péči
- Ohrožení nároku na starobní důchod v případě dlouhodobé péče a nesplnění minimální doby pojištění (podle modelu MPSV lze předpokládat, že v roce 2050 nesplní podmínku pojištění ve věku 66 let 10 % osob; v roce 2012 to byla 3 %)
- Nedostatek dostupného důstojného a udržitelného bydlení

Konec skryté chudoby!

Chudoba. Často o ní nevíme. Nevidíme ji, i když jí trpí lidé v našem nejbližším okolí. Míra chudoby v ČR vypadá ve statistikách v porovnání s ostatními státy EU více než pozitivně. Ale lidé nejsou jen čísla ve statistikách. V České republice přetrvávají různé formy chudoby, která se týká významných skupin společnosti, zejména žen. Seniorky, samoživitelky, lidé, kteří pečují o své blízké pociťují často znevýhodnění v osobním životě i v práci, mají nízké platy nebo penze. Ke zlepšení jejich situace přitom může přispět i to, že si jí konečně všimneme a začneme podnikat aktivní kroky k nápravě.

Řešení:

- Zlepšení podmínek pro čerpání předčasného důchodu
- Změna schématu výpočtu výše důchodu, aby neznevýhodňoval osoby, které musely přerušit pracovní dráhu například z důvodu péče o potomky či blízké
- Snížení rozdílů v platech mužů a žen
- Odstranění dopadů na ekonomickou situaci žen v souvislosti s poskytovanou péčí o děti i o blízké (namísto vyloučení doby péče u všech pečujících započítávat po dobu poskytování péče fiktivní příjem, který ale bude dostatečně vysoký, aby zajistil důstojnou životní úroveň)
- Kvalitní zákon o sociálním bydlení

Víte, že...?

... **žádat o dávky sociální podpory není žádná ostuda**, ale způsob, jak stát pomáhá těm, kteří se ocitli v problematické životní situaci.

... **si můžete požádat o příspěvek na bydlení**, který je určen lidem s nízkými příjmy a lidem, kteří platí za bydlení velkou část příjmů. Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu přihlášený v bytě k trvalému pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem. Žádat můžete na Úřadu práce příslušném v místě Vašeho bydliště. Více informací na webové stránce <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek> a také **na infolince Úřadu práce +420 844 844 803**.

... **si můžete požádat o příspěvek na péči**, pokud kvůli zdravotnímu stavu potřebujete pomoc druhého při zvládnutí základních životních potřeb (např. orientace, pohyb, komunikace, jídlo, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, domácnosti apod.). Příspěvek na péči je přiznán podle uznaného stupně závislosti – ty jsou čtyři. Žádat můžete na Úřadu práce příslušném v místě Vašeho bydliště.

Více informací na webové stránce <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek> a také **na infolince Úřadu práce 844 844 803**.

... **existuje organizace Život 90**, která se specializuje na pomoc seniorkám, seniorům a jejich blízkým. Mimo jiných služeb nabízejí poradenství a svépomocné skupiny. Více informací na webu <http://www.zivot90.cz> a na telefonu: **800 157 157**.

Chcete vědět, na co máte nárok?

Obrátit se můžete i na sociálně-právní poradnu Alternativy 50+, o.p.s. napište na info@alternativaplus.cz nebo navštivte stránku www.alternativaplus.cz

Máte pocit, že české zákony neřeší Vaši životní situaci dostatečně?

Obráťte se na svého politického zástupce nebo zástupkyni!

